

OD REDAKTORA NAUKOWEGO

W oddanym do rąk Czytelników kolejnym numerze „Roczników Pedagogicznych” podjęto problematykę z zakresu dydaktyki. Podjęcie niniejszych zagadnień uzasadnione jest kilkoma względami natury teoretycznej i praktycznej.

W ostatnich latach powstają nowe tendencje w rozwoju teorii kształcenia, czynione są próby zgłębiania badań nad paradygmatycznością dydaktyki, integracją dydaktyki z socjologią i psychologią oraz aksjologią. Na tym też tle budzi się niepokój o dydaktykę, o deprecjonowanie teorii i praktyki, w rozwój których mieli swój wkład znani twórcy: Kazimierz Twardowski, Bogdan Nawroczyński, Kazimierz Sośnicki, Wincenty Okoń, Franciszek Berżnicki, Kazimierz Denek. Jak podkreśla Józef Pólturzycki „Ich prace i poglądy, nauki i wskazania dydaktyczne nie tylko ulegają zapomnieniu, ale stają się przedmiotem złośliwych opinii i nieuczciwych charakterystyk, by pomniejszając wartościowe teksty, skazywać je na zapomnienie, a jednocześnie promować własne rozwiązania jako nowoczesne i skuteczne propozycje kształcenia w szkołach i uczelniach naszego kraju” (Pólturzycki, 2014, s. 9).

Powstają pytania: czy tak jest; czy tak musi być; czy te dwa nurty dydaktyki: tradycyjny (klasyczny) i współczesny nie mają punktów wspólnych (stycznych)?

Odpowiedź na te pytania w pogłębiony sposób podejmiemy w kolejnej edycji naszego czasopisma. W aktualnym numerze ukazaliśmy aspekty obydwu nurtów rozwoju dydaktyki.

Poszukiwanie nowych orientacji w dydaktyce podyktowane jest również nowymi celami reformującej się szkoły, nowymi treściami, zakładanymi osiągnięciami uczniów.

Można zaryzykować stwierdzenie, że dydaktyka jest na „zakręcie”, musi wyjść na prostą i sprostać oczekiwaniom zarówno teoretyków, jak również praktyków. Przedstawiony materiał zawiera więc wybrane zagadnienia z rozwoju dydaktyki w ujęciu teoretycznym i praktycznym.

Anna Sajdak-Burska w artykule pt.: *Paradygmaty dydaktyki akademickiej – analiza wybranych podejść* podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: czy dydaktyka jest wieloparadygmatyczna? Odpowiedzią na postawione pytanie

jest nakreślenie „mapy” paradygmatów. Autorka stoi na stanowisku, że wieloparadygmatyczność dydaktyki akademickiej może być siłą w konstruowaniu jej szczegółowej egzemplifikacji w praktyce.

Amantius Akimjak i Antónia Tisovičová ukazują tendencje rozwojowe słowackiej myśli dydaktycznej. Punktem odniesienia jest istota osoby ludzkiej i jakości życia dzieci w środowisku szkolnym. Przedstawiany materiał, chociaż bliski polskiej myśli dydaktycznej, może stać się impulsem do podjęcia dyskusji i badań w dydaktyce w odniesieniu do jakości życia dziecka.

Związek pedagogiki z innymi dyscyplinami naukowymi podnoszony jest przez wielu badaczy. Występuje wyraźny brak ukazania integracji wiedzy pedagogicznej z wiedzą innych dyscyplin naukowych jako czynnika warunkującego osiągnięcia edukacyjne uczniów. Ten problem stał się przedmiotem rozważań Catherine Nafti-Malherbe i Marie-Laure Jurado. Autorki ukazują integrację dydaktyki z socjologią jako czynnik warunkujący zmniejszenie nierówności w osiągnięciach edukacyjnych uczniów.

Relacje między kulturą szkoły a przestrzenią medialną są przedmiotem analiz Katarzyny Borawskiej-Kalbarczyk. Autorka podkreśla konieczność uaktywniania takich dydaktycznych sposobów wykorzystania współczesnych technologii i odkrywania wartościowych pokładów przestrzeni medialnej, które będą sprzyjać twórczej partycypacji dzieci i młodzieży w cyfrowej kulturze.

Integralny rozwój ucznia wskazany jest w Podstawie programowej jako nadrzędny cel szkoły. W swoim opracowaniu podjęłam próbę ukazania dydaktycznego wymiaru poszczególnych warstw rozwoju człowieka w odniesieniu do Podstawy programowej. Zwrócona została uwaga na ogólne osiągnięcia uczniów i metody wychowawczo-dydaktyczne oraz strukturę zagadnień. Sylwia Popławska w artykule pt.: *Szansa uczenia się innowacyjnego w świetle Podstawy programowej edukacji wczesnoszkolnej* podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie: w jakim zakresie Podstawa programowa edukacji wczesnoszkolnej stwarza szansę innowacyjnego uczenia się. Autorka stworzyła strukturę treści programowych związanych z innowacyjnym uczeniem się.

Nauczanie przez projekty jest jednym z głównych zaleceń dydaktycznych dotyczących reformującej się szkoły w Polsce. Nauczanie przez projekty w językach obcych we Francji jest przedmiotem analiz Bozeny Billerey. Autorka przedstawia doświadczenia w aspekcie teoretycznym, praktycznym oraz wyniki własnych badań empirycznych.

Teresa Parczewska prezentuje sposoby myślenia o edukacji dziecka poza murami szkoły. Zwraca uwagę, że na edukację na zewnątrz składają się: za-

bawy w naturze, zajęcia rekreacyjne i przygodowe, wypadu terenowe, działania ekologiczne, projekty badawcze i wiele innych aktywności. Ideą uczenia się w plenerze jest dążenie do integralnego rozwoju.

Problem różnic indywidualnych w poziomie intelektualnym uczniów jako czynnika warunkującego style poznawcze, style i strategie uczenia, strategie adaptacyjne do nowych warunków nauczania jest przedmiotem analiz Moniki Zińczuk.

Numer uzupełniają recenzje książek: Krystyny Chałas pt. *Cierpienie dzieci i młodzieży – aspekty aksjologiczne i dydaktyczne*, ks. Krzysztofa Podstawki *Młodzież szkolna wobec wartości moralnych*, t. I: *Wartości moralne w stylach życia młodzieży* oraz sprawozdanie z ogólnopolskiej konferencji „Szkoła wspólnotą wychowującą i kształcącą dla Niepodległej”, której współorganizatorem – wraz z Senacką Komisją Nauki, Edukacji i Sportu – była Katedra Dydaktyki i Edukacji Szkolnej w Instytucie Pedagogiki KUL. Konferencja odbyła się w Senacie RP 12 grudnia 2017 r.

Prof. dr hab. Krystyna Chałas
e-mail: kryschal@kul.pl